

Необхідність трансформації і удосконалення організаційної структури підприємств будівельної галузі з метою приведення їх до вимог динамічного зовнішнього середовища і забезпечення підвищення рівня стратегічного управління обумовлюється багатьма факторами, основними з яких є ускладнення внутрішньої структури підприємства та його зовнішнього оточення. Вибір типу організаційної структури управління повинен супроводжуватися економічною оцінкою варіантів, що розглядаються. Економічне обґрунтування та вибір варіанту організаційної структури повинні проводитися на базі сучасних методик визначення економічної ефективності господарських рішень.

Трансформація структур управління мають відбуватися в напрямку забезпечення можливості концентрації зусиль і уваги на вирішенні ключових проблем підприємств; підвищення ступеню збалансованості та гнучкості використання ресурсів. Оцінка ефективності організаційної структури управління підприємством має ґрунтуватися на узагальненій оцінці змін усіх компонентів діяльності підприємства та впливу цих змін на кінцевий результат господарювання. Для підприємств будівельної галузі критеріями оцінки можуть виступати трудомісткість та вартість будівельної продукції, її якість, тривалість виробничого циклу, продуктивність праці.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПРОЕКТІВ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

І. А. ОСТРОВСЬКИЙ, канд. екон. наук

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Ключовим аспектом фінансового моделювання (ППП) є ризик-менеджмент.

За сучасних економічних умов визначають п'ять основних підходів до управління ризиками:

1. Уникнення, що веде до зміни параметрів і навіть до скасування проекту PPP.
2. Мінімізація, наприклад, страхування, передача субпідрядникам, отримання гарантій від інвесторів проекту PPP.

3. Перенесення ризику до партнера ППП, який буде найкращим чином контролювати ризик при найменших витратах. Це передбачає свободу партнера в прийнятті рішень щодо методів контролю за ризиком, якщо такий ризик він на себе бере. Перенесення ризиків є ключовим аспектом максимізації критерію «ціна-якість».

4. Прийняття, що доцільно як для несуттєвих ризиків, так і для тих ризиків, якими приватний партнер не зможе ефективно управляти при прийнятному рівні премії за ризик.

5. Резервування, тобто створення резервних рахунків на ремонт або обслуговування боргу.

Процес управління ризиками на етапі розробки проекту може бути розбитий на наступні етапи:

1. Виявлення і докладний опис ризиків проекту.
2. Аналіз можливих наслідків ідентифікованих ризиків.
3. Оцінка ймовірності реалізації ризиків (тобто їхніх наслідків).
4. Оцінка, при можливості, в грошовому еквіваленті наслідків реалізації ризиків.
5. Розробка стратегій управління ризиками (механізми захисту).
6. Запис результатів цього процесу.

Залежно від кількості доступної інформації ризик може бути оцінений якісно або кількісно.

Якісний аналіз ризиків включає методи визначення пріоритетності виявлених ризиків для планування подальших дій. Оцінюється пріоритет виявлених ризиків з використанням ймовірності їхнього виникнення, відповідний вплив на цілі проекту, якщо мають місце ризики, а також інші фактори, такі як терміни і толерантність проекту до ризику.

Кількісний аналіз здійснюється за ризиками, що були пріоритетними для аналізу якісного ризику, та суттєво впливають на проект. Кількісний аналіз ризиків здійснюється з метою розрахунку ризиків з точки зору вартості та впливу часу.

Існують різні методи кількісного аналізу ризику, проте за основу обчислень доцільно приймати безризикову ставку доходу, яка буде коригуватися на величину різних премій за ризик, що враховують масштаби інвестування, ліквідність об'єктів, компенсацію за підприємницький ризик тощо. Для більшості країн базовими ставками є ставки за довгостроковими

державними облігаціями або аналогічні ставки за безризиковими вкладеннями.

Величина кожного з коригувань визначається експертним шляхом і залежить від фінансового стану інвестиційно-будівельного сектора економіки в цілому, стану будівельної галузі регіону або міста, особливостей території передбачуваного освоєння, складності і специфіки інвестиційного проекту, стадії, для якої проводяться прогнозні розрахунки, тощо.

Таким чином, поправки повинні включати:

- індивідуальний ризик проекту;
- компенсацію ефектів різких змін рівня ліквідності;
- підприємницький ризик та ін.

При оцінюванні ризиків проектів ППП варто враховувати також:

- ризик неліквідності, який пов'язаний з періодом повернення вкладених коштів;
- ризик управління проектом, який пов'язаний з організацією і проведенням робіт з реалізації інвестиційно-будівельного проекту;
- ризик конкуренції, який пов'язаний з можливістю появи проектів, що «відтягують» фінансові та матеріально-технічні ресурси;
- інші ризики, які пов'язані з наявністю економічних, юридичних, містобудівних, екологічних факторів.

Дана методика припускає введення поправки до ставки дисконтування, оскільки у формулі чистої приведеної вартості (NPV) збільшення ставки дисконтування призводить до зменшення приведеної вартості зворотного потоку, а також, до більш обережної оцінки аналізованого потоку.

Вищевказана методика полягає в наступному:

- визначається розрахункова ставка дисконту;
- вводиться поправка на підприємницький ризик, який асоційований з даним проектом;
- розраховується NPV зі ставкою дисконтування, що скоригована на величину поправки;
- визначається діапазон значень ставки дисконтування, в межах якого $NPV > 0$;
- проводиться оцінювання діапазону значень ставки дисконтування, в якому NPV має від'ємне значення;
- за результатами проведених розрахунків приймається рішення про інвестування в проект.